

REMISSVAR

2024-09-13

Dnr: BO 2024-0155

ku.remissvar@regeringskansliet.se
ku.md@regeringskansliet.se

Betänkandet Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider SOU 2024:34

(dnr Ku2024/00602)

Inledning och avgränsning

Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Barnombudsmannen avgränsar sitt yttrande till övergripande synpunkter som bedöms vara särskilt relevanta ur ett barnrättsperspektiv.

Övergripande synpunkter på utredningens arbete

Brister i skyldigheten att bereda barn möjlighet att höras (art. 12)

Barnombudsmannen välkomnar att möten har genomförts med bland annat representanter för Funktionsrätt Sverige, Synskadades Riksförbund och Hörselskadades Riksförbund (s. 68–69) och att kommittén har träffat representanter för de nationella minoritetsspråken (s.69). Barnombudsmannen noterar även att visst underlag om barns medievänor har ingått som underlag för kommitténs bedömning (se tex s. 96).

Det framgår dock inte av betänkandet att utredningen har träffat barn eller representanter för barnrättsorganisationer. Med beaktande av skyldigheten i artikel 12 i barnkonventionen om att låta barn komma till tals i frågor som rör dem, och mot bakgrund av att utredningen rör många frågor som är mycket centrala för barn och barns rättigheter, anser Barnombudsmannen att detta är en stor brist i betänkandet.

Brister i skyldigheten att beakta barnets bästa vid alla åtgärder som rör barn (art. 3.1)

Lagstiftaren ska se till att principen om barnets bästa konsekvent tillämpas i lagstiftningsrelaterade förfaranden, något som också understrukits av barnrättskommittén i förra årets rekommendationer till Sverige (CRC/C/SWE/CO/6–7 punkt 18 (a)). Det är mot denna bakgrund anmärkningsvärt att ett betänkande, som i så hög grad berör barn och deras rättigheter, inte nämner barnkonventionen, som är det viktigaste internationella dokumentet till skydd för barns rättigheter som gäller i Sverige, och som sedan den 1 januari 2020 också utgör svensk lag. Inte ens barnkonventionens fyra s.k. grundprinciper (art 2, 3.1, 6 och 12) berörs. Det finns vidare brister i kommitténs beskrivningar av

hur förslag och bedömningar påverkar barn och deras rättigheter. Detta gäller både specifika förslag och kapitel 20 om konsekvenser.

Det finns visserligen flera goda exempel i betänkandet som vittnar om att ett indirekt barnrättsperspektiv har anlagts av kommittén. Barnombudsmannen välkomnar t.ex. att kommittén i sina bedömningar har tagit hänsyn till barn och ungas situation, bland annat när det gäller radions och tv:s särskilda genomslagskraft och vikten av att iaktta varsamhet vid sändande av våldsinslag (s.158). Detta ligger i linje med artikel 17 och 19 i barnkonventionen om barns rätt att skyddas från våld/inslag som kan vara skadliga för dem. Vidare noterar Barnombudsmannen att fokus för public service fortsatt ska ligga på att erbjuda ett brett och varierat innehåll (s. 216) vilket också stämmer väl med syftet med artikel 17 i konventionen om barns rätt till information som främjar deras välmående. Barnombudsmannen vill även framhålla betänkandets betoning på att public service ska ta hänsyn till de språkliga behoven hos barn och unga som tillhör minoritetsgrupper, i enlighet med artikel 2 och 17 (d) i barnkonventionen.

Avsaknaden av uttryckliga referenser till barnkonventionen och analyser av konsekvenser för barn gör dock att vissa viktiga frågor inte har belysts. Som exempel kan nämnas förslagen om att begränsa public servicebolagens distribution på externa internetplattformar (avsnitt 16.5). Barnombudsmannen anser att det är svårt att göra en bedömning av om och på vilket sätt dessa begränsningar skulle påverka barns rättigheter. Eftersom barns åsikter inte heller har inhämtats går det inte att veta om och på vilka (andra) plattformar som barn kan tänkas tillgodogöra sig public service utbud för det fall att distributionen på externa plattformar begränsas. Detta illustrerar vikten av att inhämta barns åsikter och noggrant utvärdera på vilket sätt olika förslag påverkar dem. Slutligen vill Barnombudsmannen understryka vikten av att alla barn har tillgång till fri och oberoende media, oavsett bakgrund och oavsett vart i landet de befinner sig. Som påpekas i utredningen är detta särskilt viktigt i dessa oroliga tider.

Beslut har fattats av ställföreträdande barnombudsmannen Erik Henriksson. Föredragande i ärendet har varit juristen Helen Ronen. I den slutliga handläggningen av ärendet har även chefsjuristen Tove Björnheden deltagit.

Erik Henriksson
Ställföreträdande Barnombudsman